

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Pojdimo na delo!

Še štirinajst dni nas loči od volitve v splošnem volilnem razredu! Malo časa je to, zato ga pa izrabimo, kolikor se še da. Da se pa še veliko storiti, zlasti zadnje dni pred volitvami. Trdno upamo, da bomo nepričakovano lepe uspehe dosegli, ako bo vsak mož na svojem mestu. In to moramo biti, kajti najbolj zanikaren je oni vojak, ki pri pogledu na močno število sovražnikov vrže puško proč in zbeži.

Kaj pa imajo klerikalci takega, da bi zmagali? Edino, kar pride v poštev, je njih organizacija po farah z župnikom ali kaplanom na čelu, potem prižnica in spovednica. Vse drugo je prazna pena, bobneče otle besede, dejanj pa nič. Neštevilno shodov prirejajo, na katere hodijo po duhovnikih prignani backi, ki bi svojo smrtno obsodbo podpisali, če jim to gospod ukažejo. Na teh shodih ni nič drugega, kakor ostudno zabavljanje čez liberalce in pa sramotno bahanje z deželnim odborom, koliko je ta napravil koristnega.

Imeli smo že večkrat priliko, da je tisto malo, kar je klerikalni deželni odbor dobrega napravil za kmeta, le boren pesek v oči. Moj Bog, saj od milijonov in milijonov, ki si jih je dežela izposodila in katere bodo morali prej ali slej davkoplačevalci plačati, se da vendar lahko par tisočev tudi za kmete. Če se pa le površno računa, koliko denarja je zapravljenega in koliko je od tega odpadlo v korist kmetovalcem, vidimo takoj, da tako bore malo, da niti primere ni najti. Torej z delom deželnega odbora naj bodo kar tiho in naj se skrijejo, kajti deželni denar se je razsiral za udobnost višjih glav ter za koritarje, od katerih hoče in zahteva vsakdo čim največ, ker vedo, da bo kmalo enkrat konec tega žetja na deželne stroške.

Če pogledamo »velikopotezno« delo deželnega mlinarja, namreč električno centralo na Završnici, mora kranjskega kmeta, ali vsaj Dolenjca in Notranjca, naj-

večja skrb obiti. Tukaj se bodo zabili milijoni deželnega denarja, a koristi bo prav malo, kajti veščaki so natančno dokazali, da se ne more ta naprava rentirati, da se ne bo izplačala. Pa recimo, da bi kak obrtnik ali kmetovalec res za drag denar imel kako korist od tega, bo to le Gorenjec, dočim **ne bo Notranjecem in Dolenjecem prav nič koristila**, plačala bosta pa poslednja dva ravno toliko, kakor prvi. Zato pa tako podjetje, ki bo deželi vedno in vedno povzročevalo velikanske stroške, dvema tretjinama prebivalcev pa niti pičice ugodnosti, ni blagoslov za deželo, marveč strašanska škoda. Pa o tem smo že dosti govorili in je vsak trezen človek prepričan, da je to zelo, zelo zavožena stvar, ki so jo mogli ustvariti le taki veščaki, kakor je dr. Lampe, ki razpolaga z milijoni, ne svojega, ampak deželnega denarja.

In kaj imamo mi samostojni, neodvisni kmetovalci pred klerikalci? Prav vse imamo, kar je dobrega. Na naši strani so pošteni, pametni in verni ljudje, ki se zgražajo nad propalostjo stranke, ki je ustvarila take razmere na Kranjskem, kakor jih ni pri največjih krivičnikih in razbojnikih. Vero in verske resnice in svetinje teptajo z nogami, kakor smo videli pri vodiški Johanci, pri korajžnem fantu Kreku in najbolj pri nezaslišano krivičnem vsaki pravičnosti v obraz bijočem deželnem odboru. Ta najvišji faktor v deželi je nagromadil tako strahovite nemoralnosti in krivice, da se je naravnost čuditi, da more pošten človek še iti s stranko, ki ima take ljudi na čelu. Pristransko razdeljevanje podpor kmetovalcem, učiteljem, nastop proti gasilnim društvom, proti posameznim od dež. odbora odvisnim osebam (slučaj paznika Bučarja) bi moral tudi manj zavednim poštenjekom odpreti oči.

Je ni stranke na svetu, da bi bila tako podla, tako propadla v poštenju, morali in pravici, kakor je kranjska klerikalna stranka. Človek bi moral vso vero izgubiti, če pomisli, da duhovniki, ti učitelji

poštenega verskega življenja, drže s to stranko in se gonijo zanjo, kakor za nekaj dobrega.

Pomislimo vse to in pojdimo v boj za najbolj pravično stvar, ki se je kedaj na Kranjskem vojevala! Vsak naj stori svojo dolžnost, vsak naj pridobi glasove in agitira dosledno in navdušeno za samostojne kandidate, ki se bodo pravočasno imenovali. Bodite prepričani, da bodo to možje, ki so se le prošnjam kmetovalcev udali, da gredo v boj proti grdi kači, proti zmagju, ki hoče na Kranjskem zatreti vsako poštenje in pravico. Pri nas bo torej vse, kar misli pravično in pošteno, pri nas bo križ in prava vera, pri klerikalcih pa ostudna hinavščina, priganjaštvo in terorizem.

Volilcem ne bo težko izbirati!

Rojaki Belokranjci!

Ko vas zopet kliče dolžnost zavednosti na volišče in si izbirate zastopnika v deželni zbor, mislim, da vam ne bo težko odločiti se, koga naj volite! Ali hočete voliti moža domačina iz vaše srede, ki pozna vaše potrebe, čuti z vami in nosi isto breme kakor vi, ali moža, ki vam je tuj, ga vidite le, kadar hrepeni po vaših glasovih in so mu kmečke težnje tuja stvar?

Izmed 2500 belokranjskih kmečkih volilcev je imelo 1150 spomladi lanskega leta pogum s svojimi glasovnicami grajati klerikalno strahovlado ter oddati svoje glasove meni. Ker sem se iz vaše srede preselil, in mi bi bilo težko z vami deliti, gorje kmečkega stanu, priporočam vsem onim odločnim belokranjskim junakom iti v boj za svoje pravice ter pridobiti vsakemu vsaj še enega Belokranjca in oddati dne 9. decembra t. l. glasove rojaku domačinu **Dakotu Makarju, posestniku v Metliki**. Profesorja pa pošljite, naj deli ljubezen, ki jo vam ponuja, svojim šolarjem. **Gesto vaše bodi, kakor vedno: Belokranjca na Belokranjcu!**

V Ljubljani, 10. novembra 1913.

Julij Mazelle.

Volilna komisija.

Za vsako volišče posebej je sestavljena in določena volilna komisija, kateri predseduje in vodi od glavarstva imenovani **volilni komisar**. Volilna komisija se pa na ta način sestavi, da imenuje vanjo **dva člana občinski zastop** dotične občine, volilni komisar pa tudi **dva člana**. **Petega** člana komisije volijo preje imenovani štiri člani komisije. Če se ne more doseči večine, imenuje **petega** člana volilni komisar sam.

Občinski odbor, kakor tudi volilni komisar smeta v komisijo imenovati le take osebe, ki so **volilci** v dotični skupini, ker bi bila sicer komisija **nepravilno** sestavljena.

O čem odločuje volilna komisija?

Volilna komisija ima po postavi **določen** in omejen delokrog. Njej pristojajo samo gotove pravice in gotove dolžnosti. Volilna komisija izreče svoje mnenje: 1. kadar treba razsojati o tem, če je volilec **prava oseba**, ali ne. Velikokrat se pripeti, da pošljejo klerikalni agitatorji na volišče ljudi, ki naj bi volili za **odstotne, bolne** ali celo **mrtve**; 2. razsoja volilna komisija o pritožbah glede **volilne pravice** same. Kakor smo že omenjali, imajo **po pravomočnosti** volilnih imenikov volilno pravico vsi, ki so v volilnih imenikih vpisani.

Če pa kdo **po pravomočnosti** in **do dne volitev** pride v konkurz, ali je radi goljufije, sleparije itd. sodno kaznovan, se tudi še sme ugovarjati njegovi volilni pravici; 3. razsoja volilna komisija o veljavnosti in neveljavnosti glasov. V tem oziru pridejo največ v poštev **pravilno** in **nepravilno** pisane glasovnice. Nasprotniki bodo seveda skušali vsako našo količkaj dvomljivo glasovnico uničiti, svoje pa bodo priznali, če le količkaj označuje voljo volilca. V vseh treh slučajih odločuje komisija in kakor hitro je kaka tozadевна pritožba vložena, se mora takoj o njej sklepati, še predno se volitev nadaljuje. Volilna komisija odločuje z večino glasov, ne oziraje se na to, koliko članov komisije ne glasuje. Pri enakosti glasov odločuje predsednik komisije. Pri vseh naštetih slučajih pa se smejo ugovori in pritožbe vpoštevati le, **dokler ni oddana glasovnica**, potem je že prepozno. Dolžnost volilnega komisarja je sploh gledati na to, da se volitve **zakonito** vrše. Na volišču tudi ne sme dopuščati, da bi se agitiralo, nago-varjalo volilce in delalo nemir.

Brez volilne komisije vodi volilni komisar volitve, če ob pričetku volitev ni na volišču toliko volilcev, da bi se mogla sestaviti volilna komisija. Pred volitvijo prečita volilni komisar nekaj določb volilnega zakona.

Predsednik sprejema glasovnice in jih meče v posodo.

Kako se štejejo glasovnice?

Točno ob označeni uri sklene volilni komisar volitve. Kdor je bil takrat na volišču sme še oddati glasovnico, kdor ne, je že

zamudil. Ko vsi oddajo glasovnice, se prične **štetje glasov**. Predsednik pretrse najprej posodo, v kateri so glasovnice, nato vse skupaj strese na mizo in jih prešteje, da vidi koliko glasovnic je bilo v celem oddanih. Potem pa razdeli delo med člane komisije tako, da člani komisije odpirajo glasovnice in jih odprte predlagajo predsedniku, ki vsako glasovnico prebere. Dva člana komisije zapisujeta oddane glasove. Po končanem štetju glasov objavi predsednik izid volitev na dotičnem volišču, skonča se volilni zapisnik in volilni spisi zapečateni izroče komisarju.

Razgled po svetu

Državni zbor.

Pogajanja med Poljaki in Rusini zaradi volilne reforme v Galiciji se še niso končala, zato deluje državni zbor še vedno v znamenju obstrukcije in voz ne gre nikamor naprej. Čehi so interpelirali radi deželnega komisarijata na Češkem in ministrski predsednik Stürgkh je odgovoril na to interpelacijo. O odgovoru se je otvorila debata, za katero so glasovali skoro vsi Slovani in so torej Nemci podlegli s protiglasovanjem. Da bi se le enkrat združili vsi Slovani v drž. zboru, potem bi bili za Slovane gotovo boljši časi v Avstriji.

Češko-nemška sprava.

Češki listi prinašajo vest, da namerava ministrski predsednik grof Stürgkh poskusiti koncem novembra zopet s češko-nemškimi spravnimi pogajanja.

Shodi za laško univerzo v Trstu.

Zadnjo soboto in nedeljo je bilo na južnem Tirolskem in na Primorskem vsega skupaj 37 shodov za ustanovitev italijanske univerze v Trstu.

Razredna loterija.

V sredo se je vršilo prvo žrebanje razredne loterije. Glavni dobitnik 60.000 kron dobi št. 20.338, dobitnik 20.000 K št. 93.200, dobitnik 5000 K št. srečka 23.672, po 1000 kron srečki št. 24.071 in 34.779. Razen teh je bilo izžrebanih še več dobitkov po 400 K, 200 in 80 K. Žrebanje v sredo še ni bilo končano, marveč se nadaljuje še v petek.

Dobitek 2000 K je zadela št. 76.398. Izžrebanih je bilo tudi več dobitkov po 600, 400 in 300 kron.

Na Balkanu.

Srbija in Črna gora sta se zedinili glede mej v novih krajih. Črnogorci so lahko zadovoljni, ker so dobili več kot še enkrat toliko zemlje in prebivalcev, kakor so jih poprej imeli. — Med Grško in Turčijo grozi vojna, ker se definitivni mir še zdaj ni podpisal. Turki vedno zavlačujejo pogajanja in stavijo nove zahteve in se je resno bati, da se ne prične četrta balkanska vojna. — Na Bolgarskem

so se vršile volitve v sobranje. Izvoljeni so po veliki večini vladni kandidatje. — Albanci so še vedno brez svojega kneza, kajti čuje se, da princ Wied noče prevzeti na slabih nogah stoječega albanskega prestola.

Zed njene države in Mehika.

Predsednik Zedinjenih držav Wilson se je odločil k ostremu nastopu proti Mehiki. Kot prvo sredstvo bodo Zedinjene države blokirale celo mehikansko obal.

Bavarski kralj.

Bavarska si je izvolila novega kralja. Sicer ima Bavarska kralja, ki je pa že čez 40 let bolan in slaboumen. Nadomestoval ga je v vladi princ regent Ludvik. Ker so zdravniki konstatirali, da ne bo kralj nikoli več zdrav, je bil princ regent oklican kot pravi kralj in je prevzel ime Ljudevik III. Novi kralj je že jako star, toda zelo priljubljen.

Slovenija

s **Iz deželnega odbora**. Uradno revizijo mestnega magistrata izvrši deželni odbor spričo znanim »Slovenčevim« »razkritjem«. Dr. Triller pripomi, da se bo sicer cela zadeva itak v prihodnji seji občinskega sveta temeljito pojasnila, da pa proti reviziji, v kolikor je po zakonu dopustna, tudi on ne ugovarja, ampak izvrši naj se nemudoma. Napredna stranka se luči ne boji. Tudi urgira deželni odbornik razsojo o Kregar - Štefetovih pritožbah zoper proračun in računski zaključek. — Večina sklene, da mora vsako **gasilno društvo**, ki hoče postati deležno take podpore iz gasilskega sklada, podpisati reverz, da pristopi Kranjski deželni gasilski zvezi. Gasilskim društvom, katera se ne uklonijo tej zahtevi in ki prete omejiti svoje delovanje zaradi pomanjkanja denarnih sredstev na domačo občino, se **odvzame požarno policijsko oblast** ter se županstvom naroča, da ustanove v takih krajih nova društva! Deželno vlado se naprosi, da razpusti za sedaj gasilni društvi v **Dobu** in v **Ilirski Bistrici**, ki sta se branili brez podpore delovati izven domače občine!! (O teh gorostasnih sklepih, ki utegnejo imeti nad vse usodne posledice, bomo še izpregovorili. Opomba uredništva.) — Deželna konceptna praktikanta dr. I. Logar in dr. I. Podobnik se imenujeta koncipistoma. — Zoper zopetno imenovanje državnega poslanca dr. Pitacco predsednikom penzijskega zavoda za privatne uslužbence v Trstu se ugovarja, ker se ta zavod vse premalo ozira na našo deželo. — Za bolniško strežniško šolo se ustanovi internat za največ deset gojenk, v kateri se sprejme domače učenke brezplačno proti obvezi, da se obvežejo po dovršeni šoli

službovati nekaj let kot plačane bolniške strežnice na deželi, za slučaj vojne pa da vstopijo v službo rdečega križa. Opozarja se na važnost te šole zlasti občine, v katerih živi v večjem številu delavsko prebivalstvo. — Na kmetijski šoli na Grmu se naravi poskus s pridelavanjem sladkorne pese. — Vsem občinam se odstopi na željo brezplačno poskusno sredstvo za uničevanje vran. — Zgradba vodovoda Rovte se odda I. krajnski podjetniški družbi za 36.860 K. — Za tlakovanje deželne ceste v mestu Kočevje se dovoli prispevek 54.375 K t. j. polovica celotne potrebščine. Ostalo polovico odračunši prispevek delavskega ministrstva v znesku 20.000 K pokrijeta cestni odbor in občina. — Raznim deželnemu odboru ljubim gasilnim društvom se dovolijo iz deželi zaupanega gasilskega fonda izdatne podpore, tako n. pr. novemu društvu v Vrhpolju pri Vipavi kar 2300 K.

s **Falotje že beže!** Bliža se čas novega porotnega zasedanja. Na dnevnem redu tega zasedanja pa so razprave proti krščansko - katoliškim odgovornim urednikom »Slovenca« in »Gorenjca«. Ti katoličani se sicer nikogar ne boje, niti hudiča, vendar pa imajo silen strah pred poroto, še silnejši kakor hudič pred križem. Zato jih kar jemlje noč, čim se bliža novo porotno zasedanje. Kakor poroča »Sava«, je odgovorni urednik »Gorenjca« Florjančič že izginil, ker bi se moral pred poroto zagovarjati na tožbo gosodične Kamile Theimerjeve. Ker visi ista tožba tudi nad vratom bivšega »Slovenčevega« urednika Moškercera, stavimo, da bo tudi ta vzel pot pod noge ter skušal uteči roki pravice, kakor je to že navajen. Porotno zasedanje je tu in lopovi se skrivajo v varna zavetišča.

s **Gasilna društva in deželni odbor.** Zopet se mora vsak pošten človek zgrazati nad najnovejšim sklepom deželnega odbora. Gasilna društva morajo podpisati obvezo, da bodo pristopila k deželni gasilski zvezi, ako hočejo postati deležna podpore iz dež. gasilnega zaklada. Človekoljubno društvo siliti pod komando onih, ki ne poznajo napram najpotrebnejšim ljudem človekoljubja je ravnotako, kakor poštenjaka zapreti med tatove in roparje. Vse, kar leze ino gre po Kranjskem, mora iti pod jarem klerikalne stranke. Človeku se stud vzdiguje v grlu, ko vidi to priganjstvo, ko vidi utesnitev svobode neodvisnim ljudem, ki so toliko človekoljubni, da se žrtvujejo za bližnjega. Stranki, ki ima vodiško Johanco na zastavi, katero nosi krepstni Janez Krek, naj bi se pošteni ljudje podvrgli. Ne, rajši naj puste, da bo klerikalna Johanca gasila po vaseh, rajši naj svojo človekoljubnost vržejo v kot, kamor so jo klerikalci že davno zagnali. Če že mora priti tako daleč v deželi Kranjski, naj se tudi pri samostojno mislečih ljudeh neha ljubezen do bližnjega,

pri današnjih učiteljih vere je itak ni najti!

s **Samostojni kandidat gospod profesor Škerlj** se bo to nedeljo predstavil in sicer: zjutraj v Mirni Peči, ob 11. uri dopoldne v Prečini, ob 3. pop. v Straži, ob polu 5. pop. v Toplicah. Zavedni volilci! Uvažujte, da gospod Škerlj ni samo profesor, ampak je tudi jako dober gospodar in da njegov program ni politika, ampak edinole gospodarstvo in kako ga v prid kmetu in drugim stanovom izboljšati. Pojdite g. kandidata poslušat!

s **Volilno gibanje v novomeški okolici** je prav živahno in zanimivo. V nedeljo je profesor Jarc pripeljal v Prečino dva — ženina. Možem, ki stoje na katoliški podlagi, pristojna sicer slabo, če se takorekoč že v adventnem času kažejo naokrog kot ženini, a kaj bi nas druge vznemirjalo, če naši klerikalci na pragu adventa uganjajo predpustne burke. Torej oče Štembur in njegov tovariš Mihelčič sta se predstavila kot ženina in snubila volilni okraj. Pa ta nevesta ima svoje muhe in se nekam hudo zaljubljeno ozira na drugega moža. To je profesor Škerlj, posestnik v Gostni vasi. Ljudje so si ga sami izbrali za kandidata, ker ga imajo radi. Gospod Škerlj je bil član občinskega odbora in tudi klerikalni občinski odborniki ga ne morejo prehvaliti, kako dobrega in razumnega gospodarja se je izkazal.

s **Važnost vsakega glasu pri deželno-zbornskih volitvah.** „Domoljub“ roti klerikalne volice tako-le: „Noben somišljenik S. L. S. naj ne ostane doma, vsak oddaj svoj glas za stranko! Vsak naj pomisli, da šteje vsak glas. Večkrat se zgodi, da propade kak kandidat samo vsled enega samega glasu, ker je volilec doma ostal in si mislil, da je vseeno, če gre volit ali ne. Čim več glasov, tem slavnejša je zmaga! Vsak naj pomisli, da javnost ne bo gledala samo na število poslancev, ki bodo pri prihodnjih volitvah zmagali, ampak tudi na število glasov, katere bodo posamezni poslanci in stranka dobila.“ — — To so besede, ki naj sijih vzamejo k srcu tudi vsi pošteni kmečki volilci samostojnih kandidatov.

s **Krek v Tuhinjski dolini.** Preteklo nedeljo se je kandidat Krek inkognito pojavil med Tuhinjeci. Kandidat se zaveda, da je priljubljen, zato si je pri jutranji pridigi v Spodnjem Tuhinju izbral pri cerkveni pridigi za predmet, kako je sejalec sejalec seme. Strah je lepa lastnost, samo če bi bil to božji strah, toda Krek je korajžen fant, vendar se boji ljudske volje in božjih angelčkov, ki so mu na agitačnih potih v lepi moravški dolini tako lepo poti posejali z njegovimi ljubimskimi pismi drage njegove Kamile. Kakor rečeno, nihče ni vedel o Krekovem prihodu. Po maši je imel javen shod zjutraj v Spodnjem Tuhinju, opoldne v Zgornjem Tuhinju. Na obeh shodih je imel skupno 40 do 46 poslušalcev. Istočasno se je zaupno sestalo

16 tuhinjskih kmetov, ki nočejo več slepo ubogati gospodov iz farovžev.

s **Naši Sokoli v Parizu.** Dne 16. t. m. se vrši v Parizu mednarodna telovadna tekma, ki se je udeležijo Čehi, Francozi, Belgijci, Italijani, Luksemburžani, Švedi in Slovenci. Jako častno je za slovenske Sokole, da si upajo meriti svoje moči s takimi tekmeči. Iz tega vidimo, kaj je namen slovenskih Sokolov in da dosegajo res svoje lepe namene. Sokoli niso za paradu, ampak da vzgajajo mladino v duševno in telesno krepke in značajne ljudi. Kaj pa čuki? Ali se jih sploh more imenovati v primeri s Sokoli? Ne!

s **»Sveta« Johanca — tatica?** »Riečki Novi List« poroča: Zagrebška policija je poslala reški tiralnico za neko »svetnico«, katere opis popolnoma odgovarja Johanci Jerovškovi. Dotična »svetnica«, ki jo zasleduje zagrebška policija, je bila pred par tedni v Zagrebu, kjer se je mudila v samostanu usmiljenih sester, in je ukradla, predno je odpotovala z reškim vlakom, v neki krčmi v Kolodvorski ulici Štefanu Lisku 700 kron. — No, lepa tica je ta »sveta« Johanca, katere krvavo srajco si je shranil kot svetniško relikvijo škof Anton Bonaventura!

Skrb za ohranitev zdravja mora povzročiti, da pazimo posebno na sopila in prsi. Torej ne smemo zanemarjati kašelj, kripavost, naduho, bodež v prsih, vrato-bol in prsne bolečine. Proti temu je že večkrat pomagal slizočisti in bolečine olajšujoči, neprisadni, pristni **zagorski izvleček za prsi in kašelj** (Syrupus pectoralis). Isti učinkuje dobro in budivno na pljuča in na celo truplo, pospešuje hranitev in prebavo ter ojači ves organizem. 2 steklenici tega slastnega prsnega izvlečka staneta 5 K poštne prosto in se naroči pristen samo pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici Elsaplatz št. 318 (Hrvaško).

o Ljubljanska okolica o

lj **Št. Vid nad Ljubljano.** „Cila in Karl“, to sta človeka, na katera je Zabret lahko ponosen. Ima ju pa tudi res zelo v časti, saj sta včasih kar po dvakrat na dan pri njem v „avdijenci!“ Res, da je Cila kako četrtoletje starejša od Korlna, pa to nič ne dé, na krščanski podlagi je ljubezen med njima vseeno mogoča, zlasti še, ker je skoro vsak dan zabeljena s krepkimi bunkami. Pri tem si pa ne moremo kaj, da bi se ne spomnili, kako je pred nedavnim časom, ob času farške bere, ravno ista Cila vpila: „Ako pride k meni v bero cerkovník, mu jo bom dala, toda ‚far‘ naj se ne predrzne prestopiti praga moje hiše!“ In Zabret, ki je bil tedaj še kaplan, se je, to zvedevši, res ognil njene hiše. No, kaj se hoče, časi se spreminjajo in „vzor-značaji“ tudi. Mi seveda Cilo in Korlna Zabretu iz srca privoščimo.

o **Dolenjske novice** o

d **Telegram.** V Št. Lovrencu ob Temenici je kuga. Fajmošter je že ves črn. Kdo je kugo zanesel, bo dognalo sodišče. Več prihodnjič.

d **Iz Preč'ne.** Kakor iz zadnjega „Domoljuba“ razvidimo, je neki čukar zopet dobil korajžo, izza plota napadati poštene ljudi, ob enem pa „Domoljubovega“ urednika spravljati v nevarnost, da bo pred potnim sodiščem dokazal, kje je tista „zveza neodvisnih postopačev“ in kdo so tisti liberalci, ki „so šli s kislimi obrazi nazaj v svoje brloge renčat in škripat z zobmi“. Fant, le glej, da ne boš tudi šel nekam škripat z zobmi, pa priporočaj se lepo svojemu angelčku varuhu in patronu v Dol. Kamenški cerkvi, da te Pirc res ne bo „zdelal“, kakor že zdavnaj zaslužiš.

d **Št. Janž.** Dne 26. oktobra je imel pri nas „velezaslužni mož“ dr. Zajc shod, na katerem je govoril o novem lovskem zakonu, Završnici in regulaciji Ljubljane. Dr. Zajec je hotel ljudem natrositi peska v oči — pa ne boš Janez! „Domoljubov“ dopisnik vedoč, da je njegov odgovorni urednik Joža Gostinčar, državni poslanec, ki ga štiti poslanska imuniteta, mu pa hiti pomagat z lažmi in napadi, misleč: sedaj sem brez skrbi, lahko pišem in lažem kakor hočem, nihče me ne bode tožil tako, kakor se je to zgodilo pred nedavnim časom. „Domoljubov“ odgovorni urednik je moral plačati za neresnične vesti ogromno svoto stroškov in laž obžalovati. Napisal pa je tudi v listnico uredništva, da se ne sprejme nobeden dopis več iz Št. Janža. Kaj hočemo, bilo je tako, sedaj pa je drugače. „Domoljubov“ dopisnik, ki po našem mnenju ni nihče drugi kot Bajec, je začel zopet lagati in napadati, pa, če poslanska zbornica izroči Joža Gostinčarja, ki ima že veliko grehov na hrbtu, sodišču, pa bo zopet drugače. Tako je pisal ta „Lažiljub“, da je bila na dr. Zajčevem shodu ogromno udeležba. Kar okrog 50 udeležencev se ga je udeležilo. Če pomislimo, da ima šentjanska okolica v splošni kuriji nad 400 volilcev, je potem številka 50 „ogromna“ udeležba in še, ker je bila od teh večina mladoletnih Marijinih družbarjev in družbaric, od katerih ima dr. Zajec edino to pričakovati, da jim prej ali slej Lampetova elektrika posveti v njih puhle buče. Dalje se piše v tej farški cunji, da je dr. Zajec raznim našim liberalcem posvetil in jim vzel moč. Ker vemo, če bi se to res zgodilo, da bi bilo to našemu Bajcu v veliko veselje, mu povemo: Kaj bo Zajec! Zajec je zajec, ki pod njim še poljski zajci ne plešejo tako, kakor jim gode. Bajec, veš, da nam je Zajec koristil in bo nam sedaj agitacija še ložja? Ali veš, da so šli tvoji pristaši med shodom domov in rekli, da ne bodo Zajca nikdar več volili in, da je tako govoril, da ni vredno poslušati? Ali veš, da so volilci rekli: Zajec

se hvali z regulacijo Ljubljane in z Završnico, kar bomo morali tudi mi plačevati in, kaj ima pa pokazati, da je za nas Št. Jance storil? Nič!! In, da so rekli, da naj še pri Završnici in Ljubljani glasove fehtari? Ali veš, da niso hoteli verjeti, da bo za kmeta kaka korist novi lovski zakon, o katerem je Zajec že pred leti zagotovil in dejal, da ga ima na Dunaju v ministrski mizici in da bo le malo potrkal na ministrstvo in zakon bo potrjen? Kje je torej tisto — Zajčevo trkanje in lovski zakon? Bajec! Ali veš, da tebi in tvojim kandidatom volilci nič ne verjamejo, ker niste za Šentjance vsi skupaj nič storili? Obetali ste podpore za hleve, vodovode itd., dali pa nič. Ker vidite, da vam voda v grlo teče in da vas kmalu zaduši, se ponašate z regulacijo Ljubljane in z Završnico, za kar bomo morali mi kmetje plačevati. Bajec! Ali veš, da naš kmet ve, da mu prisiljena hvala škoduje in ne koristi? Če tega še ne veš, pa boš to zvedel še letošnje leto dne 1. in 9. decembra. Govoriš, da v Št. Janžu ni več liberalcev — to nas veseli, da nas vsaj enkrat nehaš psovati — in da je zmaga tvoja. Tudi to laž boš zvedel iz števil naših glasov. Ti tudi lažeš, da je nadučitelj g. Brce kot odbornik c. kr. okr. šolskega sveta laž poročal, češ, da ni dobiti stanovanja v Št. Janžu za učiteljico. Ali mar ni to renica? Kje pa ima ta tvoja pristašinja še sedaj stanovanje? Ali ga ima v Št. Janžu? Menda ja vasi Potok nisi še zamenjal za Št. Janž. Ker to trdiš, zato ti dopisnik „Domoljuba“ rečemo, da si navaden lažnjivec, obrekovalc in hudobnež, ki ti je glavna stvar le to, da bi komu kaj škodoval. Pa praviš, da si ljudstvo. Če bomo imeli take, potem bo pa za nas joj. Prihodnjič pa povemo in dokažemo, da Bajec in kaplan Vinko nista ene in iste vere in da jih bo treba dati na Studenec v opazovalnico, če sta zdrave pameti, kajti ljudje že govore, da kažeta znake norcev. — Volilci! Dne 1. in 9. decembra pa vsi na voliše za narodno stvar. Pokažimo, da smo zvesti svojemu prepričanju in da ne bodo gospodarili razni klerikavzarji. A la Zajci pa naj potrkajo na Završnice, da odda tisto ogromno množino „zlatih cekinov“, ki jih je požrla, potem če se bo nam umestno zdelo, jih bomo pa volili. Volilci.

d **Iz Št. Ruperta.** Naš zašmirani in zafajštrani kaplan Štrajhar je že na delu. Za letošnje volitve je imel pripravljen tak pripomoček, ki bi bil spreobrnjen najbolj kosmatega liberalca. Ko je bil šel namreč na božjo pot v Vodice, mu je dala Johanca za spomin svojo — krvavo srajco. Štrajhar je rekel, da jo bo oblekel na golo telo, ko bo hodil agitirat in da bo vsled tega delal čudeže kakor Johanca. Pa je že smola, da so Johanco ti šmentani liberalci preje pogruntali, preden jim je mogel Štrajhar pokazati tisto lisasto srajco. Tudi njegov župnik je bil šel obiskat Johanco in je prinesel domu neko rdečo zaplato Johančne rjuhe.

Domenjeno je že tudi bilo, da bo vodiški sobrat posodil za par tednov telečjo Johanco Št. Ruperčanom, da bi izprosil izpreobrnjenje vsem zakrknjenim liberalcem in da bi bila v veliko pomoč pri volitvah. Kaplan Štrajhar bi bil pa za njenega impresarijo, ali kakor podomače pravijo, za tistega, ki v „komedijo“ noter kliče. Še na vrata bi dal zapisati, kdo tukaj prebiva. Sicer se Johanca Štrajharju ni ravno preveč prikupila, ko mu je razodela, da so vse njegove maše neveljavne, ker stopa z jezo in sovraštvom do svojega bližnjega v srcu pred altar božji. To tudi mi radi verjamemo in res je čudno, da duhovniki s peklensko jezo in satanskim sovraštvom v srcu lahko pristopajo k mizi Gospodovi in prejemajo njegovo telo. Če bi bil šel Krek k Johanci, bi mu bila nedvomno tudi slično povedala, češ, da prejema ponevrednem v prešestne roke telo gospodovo. Potem pa vpijejo, da vera peša! Da, da, peša, peša, pa le vsled vaših slabih izgledov. Vsi liberalci vsega sveta niso in ne bodo škodovali veri toliko, kakor kak prešestni rimski dohtarček, ali skopi fajmoštrčki ali pa zaljubljeni in osvete željni kaplančki. Volilci! Takih mož ne bomo volili in tudi ne tistih, ki jih nam oni priporočajo. Saj vidite, da jim je kmet le deveta briga in da se zanimajo le za razne Johance, Kamile i. t. d. Johančna srajca in zaplata njene rjuhe imata pri gospodih več vrednosti kakor vaša zakrpana obleka in trda postelja, ki pričata o vašem bednem stanju. Dokler se kmet ne bo zbudil in združil, — toliko časa se ne bo rešil teh pijavk, ki pijejo kri njegovih žuljev. Zato, kmetje-volilci! — volimo kmeta-poslanca!

d **Vodiška Johanca in šentruperški kaplan.** Vesti o čeznatornih skrivnostnih dogodkov v vodiškem farovžu so prevzele tudi šentruperškega kaplana in odpravil se je gledat na svoje oči, kako zna Johanca kri »švicati«. Njegova navzočnost je morala na Johanco posebno vplivati, zakaj »našvicala« je ta dan toliko teleče krvi, da je bila rjuha vsa zamazana. Na tej rjuhi je obviselo kaplanovo srce in posrečilo se mu je, da je postal lastnik te rjuhe in jo odnesel v Št. Rupert. Naravno je, da je kaplan o svojem izletu v Vodice izpregovoril tudi na prižnici, hudo lepo je popisal, kako Johanca »švica« in kako se prikazujejo na njenem telesu Kristusove rane in končno je povedal, da je prinesel seboj dragocen spomin s krvjo zamazano rjuho, ki jo je imenoval — relikvijo! Samo to je še manjkalo, da bi bil naredil tako, kakor tisti dalmatinski fajmošter, ki je oskrboval božjopotno cerkev sv. Petke, pomočnice proti zaprtiji. Ljudje so bili izgubili vero v pomoč sv. Petke in fajmošter ni nič več zaslužil. Tedaj je mož priredil veliko slavnost, zbobnal ljudi iz vse okolice in jim z navdušenimi besedami pripovedoval, kolikokrat in kako hitro je sv. Petka že omagala. Naposled jim je povedal, da je prišel »jedan Kranjac«, ki je

bil tri tedne tako zaprt, da mu ni mogel pomagati noben zdravnik in prosil sv. Petko pomoči. In glejte, je vzkliknil fajmošter, kako je bilo pomagano obupanemu Kranjcu — ter je razgrnil pred zbranimi verniki velike spodnje hlače, na katerih je bil repričevalen dokaz, kako izdatno je sv. Petka pomagala obupanemu Kranjcu. Škoda, da ni še šentruperski kaplan tako naredil s »prišvicano« rjuho, ko jo je imenoval relikvijo!

d Škocijan. Ne bi dregali v blato farovških kalinov, ko bi nas gospodje ne izzivali in bi že ne bilo javna tajnost. Ker ste se ravno sedaj vrgli z vso silo na naše hribe, je vsekakor umestno, da malce razgalimo vaše posredovanje in delo deželnega odbora, da ne boste brez vsakršnega formalnega odpora položili pred noge dičnega poštenjakoviča Šusteršiča vzor korajžnega, deviškega fanta Kreka in prevzvišenega čestilca telečje krvi, fabricirane od svete Johance. Znano je, da deli slavni dež. odbor podpore po svoji previdnosti za vzorne svinjake, hleve in gnojne jame, ki jih da oceniti po svojih zaupnikih po farovžih. Želeti bi bilo in pravično tudi, da se podpore dele v prvi vrsti onim, ki so jih v resnici potrebni. Žal, da temu ni tako. Ljubezen do kmeta slično luži na cesti ob solncu izhlapi, kakor hitro so gospodje sigurni, da so »zlectirali« fotelj v deželnem zboru za celih 6 let. Raznim Hladnikom po domače Štebalarjem, Lampetom in Vehovcem je kaj prijetno geslo flegmatičnega Italijana: Dolce far niente! Držeči se principa: bog je najprej sebi brado ustvaril, si z lahkim srcem nabašejo svoje lačne žepce, da potem brezskrbneje šampanizirajo na račun zabitosti njihovih podrepnikov, a žal tudi na račun naših žepov. Ker pa morajo kmetu le nasuti peska v oči, dele podpore kakor pri nas bogatašem, tako so jo dobili Komljančev Jože, Zaman in Marinčič. So sebnost prvi uživa izredno milost visokega dež. odbora. Ker je zanesljiv kristjan, prodajalec farovških klinčkov in ker si šteje v posebno čast, da sme ob kaki slovesni priliki povzdigniti svoj glas: »Saj sem biv tud' jest svoje cajte liberalce in cirilmetodar!« No, Jožetu privoščimo podpore, vsaj revež nima več, kakor okroglo 20.000 kronc premoženja. — Ja, ja, zaman je tudi vreden podpore, pa Marinčič, ki je ba je prinesel 60 tisočakov iz zlate Amerike tudi, kaj ne? Ja, ja je že tako na svetu tako pravico in gospodarstvo zastopate vi faliran oficir po božji in Bonavnaturovi milosti Telški politikujoči kaplan! Tu in pa v gospodarstvo vaše posojilnice vtaknite svoj nos — naše vzorno gospodarstvo v občini pa pustite lepo v miru, sicer vtaknemo mi nos tja, kjer vam ne bo ljubo, kjer bo imel besedo gospod državni pravdnik! Kako se podpira od vaše strani pijančevanje, deluje in gladi pot v Ameriko, lov za koncesijami za telegrafično

dovoljevanje shodov o istinitosti vašega bojnega klica: »Vera je vnevarnosti« itd. pa v prihodnjic! Kmetje, vi pa se v očigled korupciji in izigravanju kmečkih življenskih zahtev oklenite »Slov. Doma« in vrzite se z vsemi silami v boj, v agitacijo za naše samostojne, kmečke kandidate, da vendar ugonobimo to gadjo zalego s križem v roki! — Oni, ki ga hočejo farji uničiti.

d Škocijan pri Mokronogu. Kmetje, dolgi zimski večeri so tu, volitve so tu, čitajte, berite! Dopisi iz naših krajev se kopičijo, po možnosti poslušajte dva zvozna, da se prepričate, kje je laž in kje resnica! Iz prijaznosti vam daje **zastonj** g. Urbančič časopise, kakor »Slovenski Dom«, »Slov. Narod«, »Dan«, »Ilustrovani Tednik«, »Domoljuba«, »Dolenjske Novice in čudeže Vodiške Johance« itd. Sezite pridno po novicah! — Kmet.

d Iz Št. Jerneja. Tukaj v Št. Jerneju imamo sedaj veliko novega. Imamo novega kaplana, novega dacarja, novega orožnika in novega župana. G. župan imajo sedaj tudi novo benduro in še celo na pol žametasto, ki jim pa jako pristojna. Oni so zdaj velika glava. So kmetovalec, so župan, predsednik tukajšnjega posredovalnega urada in še veliko drugega. Samo hudi so pa kot zlomek. Pred kratkim so stepli svojo pohlevno ženo, da je morala potem revica nositi nekaj črnega okoli oči, za kar jim pa svetujemo, da ni vsakemu to dopadlo, ker njegovo ženo mi bolj čislamo, nego velikega župana. Na posredovalnem uradu so se že tudi včasih zmotili. Ni še dolgo časa, ko so rekli neki ženski, da ima čisto prav, ko je pregradila nekemu mejašu poldrugi meter zemljišča. Kdor ne trobi v klerikalni rog, tisti nima na posredovalnem uradu nobene besede, čeravno je tožnik. Če je pa obdolženec klerikalec in magari kriv, ima več besede. Tudi mali Jerinček je skoro vedno zraven. Tudi ta včasih kako zblekne, ker mu pride prav, da ga dobi nazadnje kak požirek, če se dva pobotata. Kakor pa že svetu znano, imamo pri nas še vedno čukce in sovce. Seveda sedaj se ne sporazumejo več tako kot prejšnje čase in temu je kriva sama ljubezen. Parkrat so se že te uboge sovce pokarale radi organista. Ta sodrga se zbira sedaj največ v gostilni pri Poldetu. Tam so sedaj urice za nekatere gospode. Tukajšni čukci s kapelnikom vred so se začeli napihovati neko nedeljo po litanijah kar sredi trga. Mislili smo, da kdo lajno vrti. Sajetov Janez je imel pa nalogo, da je ploskal tem čredenkmarsom. Ti čukci spijo ob slabem vremenu v sobi nad občino, v kolerabarakih, zato jih bomo o priliki naznanili okrajnemu glavarstvu. Mi davkoplačevalci ne plačujemo sobe za prenočišče čukov, temveč za slučaj kolere. Naj zadostuje to za danes, v kratkem prinesem pa zopet kaj novega našim bralcem »Slov. Doma«.

d Iz Mirne. Naš Tone se je spravil zadnjo nedeljo čez te presnete liberalce. Bližajoče volitve so mu zmedle še tisto bore trohico skisane pameti, ki mu je ostala preko vse njegove neumosti. Naš Tonček je znan, da je trmast, kakor kak češki osel, da mora povsod in vselej le njegova veljati. Poleg svoje svetovnoznanne trme je pa tudi brezmejno omejen na duhu. Zadnjo nedeljo je spravil liberalce kar — v raj. Ubogi Adam in zapeljiva Eva sta bila prva liberalca, ker nista tako delala, kakor jima je ukazal bog oče. No, potem je pa tudi naš Tonček liberalce, ker ni hotel tako delati, kakor mu veleva bog in njegov stan, temveč je delal tako, kar mu je velelo njegovo spočito meso in pa zapeljiva Francka. Tone, takrat si ga bil pa polomil, kakor liberalni Adam! Ej, ti meseni in mesnati gospodje z blagoslovom raj le lepo pri miru pustite liberalce in najraje bičajo svoje poželjivo meso! Mi volilci bomo volili po svoji volji in zdravi pameti, pa ne na nasvet našega mesenega Toneta, ki bi nam najraje priporočal kakega Kreka, ki mu je v gotovem delovanju zelo podoben. Mi volilci ne bomo volili takih spočitih jazbecev, ki bi si hodili na naš račun in za naše žulje zdraviti svoje pohotno meso, kakor zvesti Janez s Prtovča. Le predobro vemo, kakšno je delo vaših poslancev in le čudom se čudimo, da se drznete tako nesramno lagati. Sicer pa, — če prešeštvo in nečistost pri vas ni greh, je ob sebi umljivo, da bo laž še tem manj. Če so »dohtarji« svetega pisma in učniki bodočih duhovnov popolnoma zgrešili šesto božjo zapoved, potem pač ni čuda, če se navaden spasen kmetiški fajmošter spodtakne ob kako punco. Tako, preljubi naš meseno - trmasti Tonče pustite nas liberalce popolnoma v miru, če ne, vam povemo še take, da boste pomnili. Vi pa, zavedni volilci, volite može, pa ne biagoslovljenih mesenjakov, volite može, ki se bodo potegovali za koristi kmeta, pa ne samo za duhovsko nadvlado, volite može resnega dela, ne pa takih, ki se pote le ob uživanju mesenih naslad.

d Raka. V šte. 44. »Slov. Doma« skuša g. Drnovšek popraviti naš dopis v šte. 40. »Slov. Doma«, ki popisuje imenitno klerikalno gospodarstvo raške občine. G. Drnovšek samega sebe hvali kot varuha in rešitelja občinskega imetja, nam pa podtika obrekovanje in neumestno zavijanje resnice. Da se razumemo; bivši g. župan Šiško je rekel meseca aprila t. l., da je moral plačati poleg zneska 2742 K 48 vin., ki je bila v občinski blagajnični knjigi brez njegove vednosti kot izdatek fingirana, tudi neka močna krmila, ki so prišla l. 1912. od »Gospodarske zveze« na občino kot državna podpora in sicer toliko, da je že takrat vsega skupaj plačal s svojim imetjem čez 5000 K, kakor je bilo v »Slov. Domu« šte. 40. povedano. Dalje je trdil Šiško, da on ni sam gospodaril

z občinskimi imetjem, kakor župan mora; ampak gosp. župnik Borštinar, obč. svetovalec, veletrgovec Bon in obč. svetovalec, tovarnar Drnovšek, in da takrat ko so prišla omenjena močna krmila na občino kot državna podpora za razdeliti za polovično ceno bednim svinjerejcem v občini, so ti trije tisto blago sami največ vzeli in sicer kar cele vozove. Sploh pa tudi »Domoljub« št. 44. piše iz Rake, da se je ponoverilo pri občini zadnji čas čez 10.000 kron obč. premoženja, seveda hvali tudi ta g. Drnovška kot nekakega rešitelja rške občine in obenem tudi piše, da ne potrebuje revizije občinskega gospodarstva. Torej mi nismo pisali v št. 40. »Slov. Doma« kar brez vsake podlage in dolžili vsevprek obč. svetovalce nepoštenosti, ampak le gotove gospode obč. odbora, kakor je nam bivši g. župan povedal.

d **Bučka.** Pri nas kakor drugod se jako zanimamo za deželnozborske volitve. Zmaga je pri nas zagotovljena kmečkim kandidatom. Odkar so občinske volitve minile, je vse mirno in klerikalna stranka je šla počivat. Le profesor Komljanc dela izjemo, in to pri sv. maši. Kar je nedelj in praznikov od 17. julija poteklo, ni še k sv. maši pozvonilo. Danes je že 11. novembra torek, torej delavnik, pa danes je dal šele pozvoniti k sv. opravilu. Kaj mislite, da zaradi nas njegovih sosedov? O kaj še! Danes je namreč veliki letni semenj na Bučki, na tisoče ljudi je že od zvečer tu, in tem je dal pozvoniti. A zakaj tem sejmarmem, zakaj pa nam ne? Zato namreč, ker se nadeja nabrati par kronc, lepih svetlih kron, katere on tako neizrečeno potrebuje, dobi pa razen 2400 gld. penzije in za vsakdanje maše nobenega solda nikjer. Kar doma pridelava, pa otroci pojedjo, ki so naučeni gosposko nositi se, pa tudi gosposko živeti. G. profesor se skriva pred nami in niti maše nam ne privoščiti. To ni noben pastir, če tako zanemarja svojo čredo!

d **Tržišča.** Pa naj po dolgem zopet častiti bralci »Slov. Doma« prebera par vrstic iz Tržišča. — Letino smo imeli poljsko in vinsko, tako za en dober »trošt«. Mošt je sicer malo kisel, a vendar drugače ni slab, je precej močan. — Dobili smo novega kaplana; o njem naj spregovorimo par besed. Pred njim imeli smo kaplana, ki je bil sicer bolj tih, a svoja opravila, svoj poklic, opravljal je vestno in zato je dosegel med pametnim ljudstvom splošno spoštovanje. Klerikalci so ga seveda črtili, ker ni raz prižnico oznanjal politike. A nismo ga imeli dolgo, komaj eno leto. Poglejmo pa sedanjega; njegovo obnašanje, njegovo oliko, njegovo govorjenje. — Poslušajte!: „Če bi bile vse take, kakor je bila ona nedolžna deklica, pa bi ne bilo v naši fari toliko kurb!“ Nekaj dičnega, nekaj častnega za božjega namestnika, kaj ne? In: „presice, prasci, živina, požrešneži“, itd. vsa mogoča najlepša imena ima vedno na

razpolago za svoje farane. Ali se more potem o njem soditi, da je študiral gimnazijo in sveti lemenat? Kdo bo trdil, da on veruje v cerkvi v pričujočnost Krista samega, ko ravno tam pred oltarjem izgovarja najgrše barabske besede?! Če že misli, da mora, ali bi ne povedal take reči lepše?! „Jaz bi bil lahko advokat, saj so tudi moji bratje, pa nisem hotel. Ja, gospod pred menoj so bili preslab, pretih. Jaz sem bolj hud, pa se me ni treba bati“ in tako naprej. Je li to duhovniška čast raz leco očitati svojemu predniku slabosti in hvaliti sebe?! — In ko je razlagal o peklu in nebesih, je dejal: „Saj vem, da si to težko predstavljate, ker še jaz, ki sem študiran in sem vedno v knjigah, moram porabiti ves um, kaj boste pa vi ubogi črvi, ki samo po zemlji rijete!“ Na praznik vseh svetnikov je na prižnici držal roke kvišku in prosil vse nebeške poslance, naj pošljejo na vinograde kazen. „Pošljite uš, trtno uš!“ je vpil. Da res, kdor ga sliši in premisli, kako se mora kmet zelo in zelo mučiti po polju in vinogradih, koliko vse stane, se mu ježijo lasje in roke siloma krčijo v pest! . . . Naj bi šel pitani in objestni far in poizkusil, kako z lahkoto kmet prideluje sebi in zraven še njemu preživek, potem pa ne bi rohnul in rjul nad njim vse mogoče strahove. — Nadalje naj tudi ve, da nima nobene pravice izganjati v cerkvi iz plačanih klopi otrok. Če je res tako dobronamern do starih revnih ljudi, pa naj pusti osem ali deset klopi neplačanih, da bodo za te. Če pa se enemu da pravica, da klop plača, mu je tudi dano, da sme od njegove družine, naj si bo kdor hoče, na istem sedežu sedeti, pa naj se on in zraven še sto surovih kaplanov na glavo postavi. V zakristiji bi se tudi lahko malo lepše vedel in ne razsajal nad mladino kakor pravcata govedina, tako, da tam navzoči možje ne slišijo oznanila in ne božje besede iz prižnice, kadar ima župnik opravilo. Tudi mu svetujemo, da časopisje kar lepo pri miru pusti. Ni treba misliti, da mora s svojo debelo glavo povsod butati. Sploh pa naj gre s svojo surovostjo, s svojimi strahovi in neumnim nervoznim obnašanjem tja v Gorjance med Hrvatce, kamor spada. — Naprednjaki, vsi na noge! Volitve so tu. Ohranimo čast naši občini, da ne bo na površju klerikalizem! — Sedaj so že zopet začeli agitirati s Hladnikom. Smešno je, da imajo na svojih jezikih zopet postavo nad zajca. Ne dajte se preslepiti! — Poglejmo lep zgled. Neki vasi v naši občini je spomladi pod svojo moško besedo obljubil naš tedanji poslanec Hladnik, da bo v jesenskem zasedanju seje deželnega zbora predložil njemu že izgotovljeno poslano prošnjo za popravo poti čez isto vas. Kakor se je pa čitalo v časopisju, ni bilo ne sluha ne duha o predlogu te prošnje. — Ista vas se je že tudi pritožila na Hladnika, na deželno vlado in ves deželni dvorec, naj izposluje in pritisne premogokopno družbo v Št. Janžu, da ne bo kalila potoka Hinje

s pranjem premoga oziroma, da dá primerno odškodnino, toda nobena duša se niti za lot ne gane na vse pritožbe. — Vsi drugi si to dobro zapomnimo! Prizadetim pa svetujemo, naj, kadar pridejo klerikalni koritarji na volilne shode, ženo vse k omenjenemu potoku in njih tolste piskre potlačijo v črno blodro, da bodo videli, kako lepo čisto vodo imajo za pranje in napanje vsled njih skrbi za kmeta. Vsem Vam pa, dragi bralci kmetje, imejte to za svrilen zgled in pri volitvah oddajte glas po pameti. Zavedajte se, da imate svojo glavo in um in zgrabite največjo metlo, da bodo vsaj največje smeti klerikalizma izginile.

Napredni kmetje.

d **Šent Lamberta.** Pri nas imamo za pastirja naših duš nekega Jožefa Cuderman, na katerega se je tudi že včasih malo spomnilo naše kmečko glasilo. Ta človek je siten čez mero in njega politično delo hoče biti podobno delu znanega soseda Lovšina na Sv. Gori; ne vemo, zdi se nam pa, da hodi k njemu v šolo naš Jože, vsaj njegovim pogostim sestanki bi nam za to pričali. Da je v cerkvi naš Cuderman surov do skrajnosti, je dokaz to, da nas vedno le zmerja, včasih tako, da osebno žali in če smo prav poučeni, se bo moral zato pred sodiščem zagovarjati. Ljudstvo se splošno pritožuje, da se od kričarja Cudermana ne bo dalo več zmerjati. In te dolgočasne prikazni tudi ni moči spraviti s prižnice, človeka že vsa potrpežljivost mine, predno je konec Cudermanovega vpitja. Ta mož Cuderman nas hoče učiti poštenega življenja, zato mu pa povemo, da naj poprej posnaži pred svojim pragom, kjer strašno smrdi. Dokler samega sebe ne poboljša, mu mi nič ne verjamemo in sram naj ga bo, da nas on sploh upa kaj učiti. Dolgo smo opazovali in molčali, a ker se Joža noče poboljšati, moramo z resnico na dan. Imeli smo pri nas izvrstnega učitelja, ki pa seveda ni bil ljub našemu administratorju, ker ni hotel klečati pred njim, pa tudi zato mu ni bil ljub, ker ni nosil kot možak ženske kilje. Opazujemo pa, da naš Jože le bolj po kikljah rad gleda, pred moškimi hlačami ima bolj strah. Cuderman je delal in ruval toliko časa, da se je naprednega učitelja iznebil, in da je dobil on oboževatelj ženskih kikelj, učiteljico Slomškarico. In zdaj je on v svojem ognju. Prišla je k nam neka mala stvarca z očali. Ta stvarca, ki naj bo učiteljica, vedno čepi v farovžu pri Cudermanu po dnevi, zvečer in po noči. Mi farani se zgražamo nad tem, odkod taka ljubezen med našim Jožetom in malo Slomškarico. Znano nam je, da je škof duhovnikom prepovedal dajati hrano in preveč občevati z učiteljicami. Zato je jako čudno, da se pri nas to godi tako očitno in pohujšljivo za celo faro. Če ne bo kmalu drugače, bomo pa priobčili podrobnosti o tej ljubezni.

o Gorenjske novice o

g **Sovodenj.** Vabilo k občnemu zboru kmet. izobr. društva v Sovodenj, dne 23. novembra 1913 v zgornjih prostorih A. Telbana ob 3. popoldne s sledečim sporedom: Poročilo predsednika, poročilo tajnika, poročilo blagajnika, poročilo knjižničarja. Volitev novega odbora. Pobiranje članarine za leto 1914. Raznoterosti. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število članov, bo občni zbor eno uro kasneje sklepčen ob vsakem številu članov.

g **Iz Doba.** Tako tedaj delajo klerikalci pri deželnem odboru, da nam hočejo razpustiti naše gasilno društvo. Vsi Dobljani, ki ste poštenega srca, sedaj vidite, da so klerikalci res tako hudobni, da hočejo celo gasilna društva uničiti. Kam bomo prišli? V nedeljo pride čenčat in klepetat v Dob kamniški dekan. Vprašajmo ga, ali on odobrava take lumparije? Vprašajmo ga: Kje so vse tiste podpore, ki jih plačujejo zavarovalnice za gasilna društva? Zakaj nas Dobljane zaničujejo klerikalci in nam hočejo gasilno društvo razpustiti? Ali bodeta Krek in dekan Lavrenčič prišla gasit, če bo gorelo? Na shod tedaj vsi Dobljani in zahtevajmo odgovor od Lavrenčiča, ki se nam sili za poslanca! Prašajmo tudi, kam so razdelili 60.000 K, ki so bile namenjene za kamniški okraj za razdelitev brezplačnih krmil? Kdo je dobil v Dobu zastonj krmila?

Zaveden Dobljan.

g **Iz Komende.** Volitve se bližajo in naši klerikalni stebri in stebrički se že premikajo in delajo načrte, kako bodo okrog letali in po sili vpisovali na glasovnice Kreka in Lavrenčiča. Pa za letos naj si zapomnijo, da jim ne bomo prizanesli, kjer bodo delali s silo in lažmi. Volilce opominjamo, da nima nihče pravice hoditi od hiše do hiše. Zato naj si zapomnijo učitelj Karmel, Štercin in drugi, da bomo vse slučaje sile naznanili sodniji. Na Dolenjskem jo je neki kaplan izkupil pri zadnjih volitvah in če bodo naši podrepniki tako delali, jih bode tudi sodišče s kaznijo potčilo, da se brez izrecnega dovoljenja ne sme zapisovati imen na glasovnice. Zato le pazite vsi, ki niste podrepniki Mejača, Štreina in župnika, da boste pazili na klerikalne agitatorje in sporočili vse take slučaje Kmečki pisarni v Ljubljano, da bodejo tam naredili konec klerikalnim silovitostim. Posebno pa pozor na Karmela, Štreina, Mršeta in druge!

o Notranjske novice o

n **Prepoved živinskih semnje v postojnskem okraju.** Radi razširjene živinske kuge na gobcu in parkljih se ne smejo vršiti sejmi za živino v celem postojnskem političnem okraju. Vsled tega se tudi semenj za govedo, ovce, koze in prašice ne

bo vršil dne 17. novembra v Ilirski Bistrici na Notranjskem.

n **Dolenji Logatec.** Več časa sedaj, ali bolje rečeno kakih 5 ali 6 nedelj, smo imeli pri nas v cerkvi nekak mir pri našem g. župniku pred politiko, in naša ušesa so se nekoliko ohladila. Mislili smo, sedaj bo vendar enkrat večne politike konec, a glej ga vraga! V nedeljo, dne 9. novembra, je pa zopet gromelo po naši cerkvi iz prižnice, in pridiga je bila od pohujšanja. Gosp. župnik je z vso jezo in na vse pritege trdil onim, ki so mu hoteli verjeti, in je rekel, da ga ni večjega greha na svetu kot je pohujšanje, to se pravi na tak način, če postane eden iz klerikalca naprednjak. Pristavil je, da če eden požge komu hišo ali napravi največje prišestvanje ali uboj, vse to ni nič proti onemu zločinstvu, ki ga napravi oni, če postane iz klerikalca naprednjak. Seveda smo dobro vedeli, kam merijo njegove besede, ker ga dobro poznamo. Vse to se je tikalo prihodnje deželnozborske volitve. Župnik si namreč misli, ko je sedaj občina komaj zmagovala klerikalno, če se jih pa nekaj pohujša, potem je pa z našim klerikalizmom v Dolenjem Logatcu nič. Na vse zadnje je rekel: In ti katoliški kristjan vedi, kaj se bo zgodilo s teboj, če se boš pustil pohujšati! Vedi, da te bodo kleli in preklinjali na vse večne čase tvoji sorodniki, klela te bo tvoja učiteljica sv. katoliška cerkev, kleli te bodo vsi angeli in vsi svetniki v nebesih. Vse te besede naj bodo tudi za nas dober nauk, da se tudi mi ne pustimo od nikakega klerikalca pohujšati in da vsi, kar nas je še naprednih mož, damo naše glasove našemu naprednemu kandidatu. Nadalje se nam prav čudno zdi, da sedaj, ko je naš list „Slovenski Dom“ tako prepovedan, klerikalci tako močno povprašujejo po njem. Zadnjič, pred nekaj dnevi, je nam znani Matijče zvedel, da je tudi on opisan v „Slovenskem Domu“, da je namreč s svojim velikim bobnom pri novo ustanovljeni čukovski bandi veličastno smešno vlogo igral. Peljal se je na biciklu pol ure daleč v Gorenji Logatec in si kupil dotični „Slovenski Dom“. Glej smolo, dotični prodajalec ni imel nobenega na razpolago in mu je rekel, zakaj si ne pridobi v domačem kraju list. Ta mu je odgovoril, da ne mara, da bi kdo vedel o tem. Nadalje se je zadnjič tudi nam dobro znani velikodušni abstinent in klerikalec izrazil, da bere vsako številko „Slovenskega Doma“. Ta človek bi zaradi svojega klerikalizma zaslužil kako boljše plačano korito, da mu ne bi bilo treba nositi vedno tako raztrganih hlač.

n **Dolenji Logatec.** Naš klerikalni konzum je dobil novega upravitelja v osebi Krištanovega Francelna. Pobožni mož si je najprej pustil popraviti svojo hišo na račun konzumarjev, in sedaj je šel pa še dalje. Izpodrinil je Voluharjevega Jožeta in postal upravitelj, blagajnik in nadzornik tega konzuma. To je za našega pobožnega Francel-

na nekaj imenitnega, samo da bi Bog dal, da bi bilo trajno, kaj ne, Francel? Dokler bodo naši klerikalci take pameti kot so še danes, bo Francel prav dobro izhajal, ali vsa znamenja kažejo, da ne bo dolgo, ko bo tudi Francelna doletela usoda Voluharjevega Jožeta, ki sedaj hodi okrog konzuma kot maček okoli vrele kaše in bolj po tihem poje tisto, ki pravi: oh zdaj pa nikdar, nikdar več — pri tem si pa misli, kako so logaški klerikalci hudobni, da več ne zaupajo Jožetu, da bi še dalje iz konzumne kleti v prodajalno vino nosil in si potoma brke brisal. O ti nehvaležni klerikalci, kaj ne, Jože?

n **Dolenji Logatec.** Predstoječe deželnozborske volitve so pri nas vzbudile vseplošno zanimanje. Za naše kmetske kandidate je vse navdušeno, izvzemši malo število klerikalnih koritarjev, katerim je le na tem ležeče, da pomagajo molzti bolj nezavedne kmete-trpine. Imenik za predstoječe deželnozborske volitve sta naš župan Remc in pa Voluharjev Jože tako sestavila, da smo morali vložiti 80 reklamacij. Izpustila sta 62 naprednih volilcev, svojih pa neopravičenih vpisala 28. Pri kakih 300 volilcih je to naravnost nezaslišano. Za nedodustna dejanja bosta že še odgovor dajala. Jože, le pripravi trebušček, da se bo znal tudi postiti. Imeli smo sedaj 6 let deželne poslance, katerih še poznamo ne, pa tudi storili niso za nas popolnoma ničesar, temveč so delali le v prid gorenjske elektrarne, katero bomo mi Notranjci plačevali rod za rodom, koristi pa nikoli nobene imeli. Če klerikalci zopet sedaj dobijo večino za deželni zbor, bo gorje tebi kranjski kmet in delavec, kajti stara stvar je že, da ti duhovnik in pa advokat ne more biti koristen gospodar. Zato pa volilci Notranjci in po celi kranjski dežeti, na delo vsi za naše kmečke kandidate, katere smo si sami izbrali. Vsi na delo, da rešimo sami sebe. Ne pričakujmo, da bo nas reševala in nam pomagala duhovščina, ta dela le za svoje bogastvo, duhovna ni briga, če tebi danes ali jutri boben zapoje, on se tega še veseli. Bolj ko so posestva razkosana, več bere dobi, zato se pa tudi veseli, če vidi, da se večja posestva razkosavajo. Zato pa, dragi kmet, če ti pride te dni agitator priporočati, da voliš duhovnika ali advokata, ki so ti ga določili v Ljubljani, poženi ga od sebe s cepcem, kajti ta bo delal zopet za ljubljanske klerikalne mogočnejše, ta bo delal za gorenjsko elektrarno, ta bo delal v svojo lastno korist in pa v tvojo gotovo pogubo, kajti jasno nam je že sedaj, da so klerikalni mogočnejši v Ljubljani dosedaj delali z našim davčnim denarjem, kakor da so ga v loteriji priigrali. To pa le za to, ker ti ljudje ne vedo, kako se denar težko zasluži. Vzemimo si za podlago naš starodavni pregovor, ki pravi: „kjerkoli pustiš duhovna gospodariti, tamkaj ti izgleda tako, kot da pustiš volku mesariti“. Duhovna je božja previdnost odločila za cerkev, zato pa on le

h cerkvi spada, pa še tamkaj je potrebno, da bi se ga bolj strogo nadziralo in mu na roke gledalo.

Kmetijski volilec Logatčan.

Gospodarstvo.

gs **Kmetijska šola na Grmu** priredi za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi dreves v drevesnici itd. **praktični sadjarski tečaj**, ki bo trajal od 15. januarja do 15. maja 1914. V ta tečaj se sprejme 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarski vajenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K nagrade na mesec. Nekolekovane prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole, krstni list ali pa domovnico, je vložiti **pri ravnateljstvu kranjske kmetijske šole na Grmu** (pošta Kandija, Kranjsko) do 14. decembra 1913.

gs **C. kr. pletarska šola v Radovljici** napreduje vedno lepše in zanimanje za to prekoristno napravo prodira, raste dan za dnevom in prebivalstvo spoznava, da bo ravno pletarstvo v doglednem času postalo važen faktor v narodnem gospodarstvu, ki bo prinesel marsikako kronco v dobrobit življenskih potreb. Kakor kaže dosedanje zanimanje upa vodstvo te c. kr. pletarne, da postane ravno pletarstvo v kratkem času plodonosna domača industrija ne le Radovljice in njene okolice, temveč vse Gorenjske. Pogoji so pač vsi dani, posebno je mnogo krajev, kjer bi se dalo izborna gojiti vrborejo. Letošnje šolsko leto se je sprejelo zopet nekaj novih učencev in učenk, a sprejme se jih še nekaj, ker zahteve po pletarskih izdelkih so vedno večje. Pogoji za vsprejem so: dopolnjeno 14. starostno leto in ljudskošolsko izobrazbo. Umevno, da se jemljejo tudi starejši vajenci oziroma vajenke. — V c. kr. pletarni se uči izdelovanje vseh panog v to stroko spadajočih izdelkov, od najpriprostejše košare do najfinejših japonskih del. Poleg tega se izurijo obiskovalci te pletarne v vrboreji, to je o rigolanju, sajenju mladik, o rezanju kakor tudi lupljenju in sušenju mladik. S pletarno, tu se poučuje zgolj praktično, je združena tudi pletarska šola, ki odgovarja nekako zahtevam obrtnonadaljevalnih šol. Tu se poučuje strokovno risanje, obrtno spisje, knjigovodstvo in računstvo, kakor tudi nemščina. Vodstvo c. kr. pletarne je v spretnih rokah ravnatelja L. Patika, ki radovoljno daje pojasnila v vseh zadevah. Pripominjamo še, da dobivajo učenci, oziroma učenke mesečno podporo in lokalni odbor jim preskrbi po možnosti ceno hrano in stanovanje. — S c. kr. pletarno je združena tudi stalna razstava pletarskih izdelkov, kjer se lahko vsakdo prepriča na lastne oči, do kake spretnosti se pospno

učenci te pletarne. Ti izdelki se lahko kosajo z izdelki vseh tu in inozemskih firm. Izdelki so vsi na prodaj. Na razpolago so tudi jako lični ilustrovani ceniki. Slovenskemu občinstvu kličemo: podprite to domače podjetje z obilnimi naročili po geslu: svoji k svojim!

Književnost.

knj **»Na devinski skali.«** V preteklih stoletjih je velik del kranjske dežele spadal pod oblast patrijarhov v Ogleju, ki so bili mogočni cerkveni in posvetni vladarji. — Oglejski patrijarhi seveda niso naenkrat pridobili te oblasti, nego tekom dolgega časa in večji del šele po hudih bojih. Najprej so vladali v Ogleju in po bližnji Furlaniji, od tam pa so bolj in bolj silili v slovenske pokrajine. Najpoprej so vrgli svoje poglede na Kras in na Notranjsko ter Vipavsko. Boj za to razširjenje oglejske oblasti v naše kraje je bil v bistvu boj Slovenstva proti furlanstvu in proti nemštvi. Kras in Notranjska sta bila takrat v rokah rodu, ki je imel svoj sedež na gradu Devinu. Še danes stoji na mogočni devinski skali ponosen grad, pravo čudo lepote, ki slovi po vsem svetu. Ob devinsko skalo udarja še danes morje adrijsko, ali rod, ki je vladal na tej skali, je propadel in izumrl že pred davnimi stoletji. Velik je bil boj, ki ga je vodil v imenu vere oglejski patrijarh proti devinskemu vladarju in ta boj je popisan v prekrasni zgodovinski povesti **»Na devinski skali.«**, ki je ravnokar izšla. To je prava ljudska povest, polna živahnega dejanja in pestrih slik. Iz te povesti spozna vsakdo razmere tistega časa, življenje velikaša in kmetov in način bojevanja, spozna versko nestrpnost srednjeveških menihov in navade takratnih krivovercev, žensko izpridenost in žensko požrtvovalnost. Povest je tako lepa, da je nihče ne bo dal iz rok, dokler je ni prebral. Knjiga velja dve kroni, s pošto 2 kroni 20 vinarjev ter se naroča v **»Narodni knjigarni«** v Ljubljani.

LISTEK.

Begunci.

(Dalje.)

»Da, da!« je pritrdil še Brinšek, ker mnogo mu je bilo na tem, da se nocoj o stvari odloči. »Pridna je in marljiva, prav nič je ne morem grajati, in poštena tudi. V tem oziru si že ne boš mogel izbirati boljše, a ker se tiče dote, pa saj veš, kako je —.«

»Kako?« je hitro povprašal Koblar.

»I, dosti ne bo imela, saj je to dovolj, da sem jo tako dolgo redil in se mučil z njo!«

»No, ampak popolnoma brez nič gotovo ne bo, saj je vendar iz županove hiše,« se je vmešal eden izmed baričev, ki se je hotel s tem prikupiti Brinšku. A mu ni niti odgovoril, ampak je kar preslišal njegove besede in še v naprej hvalil Koblarju Marjanico na vse načine, tako, da je poslednji že skoro primoran, ako ni hotel razžaliti Brinška, nekoliko privolil.

»Dovolj sem se že jezil,« je dejal Koblar — »pa kot vidim, bom moral res privoliti. Sicer pa kot vesta, da ni stvar od mene odvisna, saj fant bi se vseeno lahko ženil in jaz bi mu tudi dal, kar se spodobi, dasi bi morda delal proti moji volji, a z Marjanico je še drugo. Jaz sem čul, da ona na mojega sina prav nič ne misli, ampak sili za Drmalčevim.«

»No, no, zato bom pa že jaz poskrbel, da ji Matjaža izbijem iz glave, ako je res kaj med njima!« je dejal Brinšek in natočil polne kupice.

A še predno je mogel povzdigniti čašo, ga je prijel Koblar za roko in mu namignil, naj sede.

»Vidiš,« je pričel — »to pa zopet ni prav, Brinšek, kar si zdaj izpregovoril, da bi ji siloma odbil onega, ki ga ima punica rada in ji usilil drugega, do katerega ne čuti morda prav ničesar. Ne, Brinšek, to ni prav in greh imaš, ako storiš kaj takega. Jaz sem Janezu branil, ker sem vedel zakaj, dasi se je mnogo govorilo, da le radi tega, ker Marjanica ničesar nima. Gotovo, raje vidim, da kaj k hiši prinese, kot pa nič, saj to ne bo koristilo meni, ampak nima, ako se bolje udomita. Če pa bi prišlo na to, da bi videl, da se imata res rada in je edina sreča, da se združita za celo življenje, pa bi gotovo ne rekel ničesar. A jaz vem, da Marjanica ne bo zadovoljna s tem, kar sklepata vidva z Janezom, in baš radi tega sem nocoj prišel, da je stvar enkrat na jasnem in bom vedel potem postopati.

In še enkrat zatrdim, da ne dovolim, da bi se dekleta sililo v ta zakon, ker vem, da bi si s tem nakopal v hišo samo nesrečo in nezadovoljstvo!«

Ko je končal, si je globoko oddahnil, kot da je zelo težko povedal te besede, ki so napravile na Brinška tak vtisk, da je kar prebledel.

»Eh, deklina je neumna,« je dejal in pogledal Janeza, kaj on poreče k tem očetovim besedam, a Janez je molčal in skoro žalostno zrl predse.

»Sicer pa se o stvari še pomenimo ob drugi priliki,« je še pristavil Brinšek in odšel iz sobe.

Po večerji pa so se začeli odpravljati.

Marjanice med večerjo ves čas ni bilo v izbi, dasi jo je Brinškovka parkrat poklicala.

»Ne vem, kaj ji je danes,« je dejala naposled. »Na vsem lepem se zajoka in kam odbeži.«

Brinšek se je nasmehnil škodoželjno, ker ga je jezilo, da ima stari Koblar take predsodke in premisleke, ki nikdar ne morejo združiti Janeza in Marjanico. Poleg tega je pa še Janez nekako utihnil in bilo mu je videti, kot da bi se najraje odtegnil in ne šel k Dolinarju nad fante-begunce.

»Pojdimo!« je dejal naposled, videč, da so beriči že pripravljene, in je držal že tudi on v desnici debelo gorjačo.

Samo Janez je še vedno sedel za mizo, kot da misli ostati doma z očetom.

»No, Janez kaj pa ti, ali ne greš?« ga je opomnil Brinšek, a Janez je samo povzdignil oči, vstal pa ni.

»Sedaj pa res ne vem, ali bi šel ali ne,« je dejal bolj tiho. Nato pa je pridejal skoro skesano: »Vedeli bodo takoj, da sem jih jaz izdal!«

»Kaj si jih izdal!« ga je hotel pomiriti Brinšek. »Po pravici si storil, kot zahteva postava, kar pojdi!«

Nato je vstal tudi Janez in se opravil.

Ko so šli skozi vežo, je zagledal Janez v kuhinji Marjanico in v hipu je bil pri njej.

»Marjanica, zakaj jokaš, ali si jezna?«

Marjanica ga je samo pogledala z dolgin, prosečim pogledom in nato se je obrnila v stran.

»Marjanica, kaj ti je, govori!« jo je poprosil.

»Sram te bodi!« je zaihtela, nakar je odhitel Janez za drugimi, a tako mu je bilo, da bi se najraje vrnil in poprosil celo vas za odpuščanje...

In tisti večer je odšla Marjanica v svojo kamrico prej kakor navadno. Toda legla ni. Naslonila se je na okence in zrla ven v tisočzvezdno noč, ki je tako sanjavo ležala nad tiho vasjo. In Marjanici se je zahotelo, da bi šla tja nekam daleč, daleč, kjer kloni nebo na zemljo, tja, kjer bi bila rešena vseh nadlog in bi mogla živeti srečno in zadovoljno življenje...

Še nikdar ni čutila, da tako globoko ljubi Matjaža, kakor nocoj, ko bi bila najraje zbežala pred biriči in mu povedala, naj beži, da ga zasledujejo, da ga je izdal Janez — njega in vse njegove tovariše.

Kar same so ji tekale solze iz oči, kar sami so se ji izvijali vzdih iz drhtečih prsi in ni se mogla premagati, da bi ne zaplakala glasno...

Vrgla se je na posteljo oblečena in zarila obraz v zglavje, da bi se ne čulo ono njeno tarnanje in jokanje.

Pred seboj je videla vse lepe dneve, ko sta se tako brez vseh skrbi pogovarjala z Matjažem in delala načrte za lepo bodočnost, a sedaj se je razpršilo vse in ostali so ji le grenki spomini...

Bogve, ali bo še kdaj prišel tako pod okno, ali bo še kdaj sedel ob nedeljah po

maši na tisti tinali pred domačimi durmi in ji mahal s klobukom in mežikal s tistimi lepimi, velikimi očmi, ki jih je Marjanica bolj ljubila, kakor vse na svetu. Morda nikdar več. — Gotovo ga bodo ujeli in potem bo moral med vojake in gotovo tudi v vojno, kjer ga zadene krogla in bo moral umreti daleč od doma, daleč od nje. Da bi bila ob njegovi strani vsaj v zadnjem trenutku, da bi mu obrisala vročo kri na temnem bojišču in mu zatisnila oči, tiste lepe, velike oči za vedno...

»Gori se vidiva, Matjaž!« bi mu pošepetala in lažje bi umrl, ko bi bila poleg njega; a tako bo sam in s solzami v očeh bo morda pomislil zadnjič na njo — na tisti kresni večer na Krušni gori.

»Oh kako kruti so ljudje!« je zavzdihnila Marjanica in se prevrgla na postelji.

Moralo je biti že precej kasno, ko je prebudil Marjanico, ki je komaj zatisnila solz polne oči, ropot v veži. Hitro je planila raz postelje in odprla vrata v vežo, a tam je videla le nejasne postave in čula pri vratih nerazločno godrnjanje, a natančno ni mogla videti ničesar, ker v veži je bilo temno, a vendar jo je takoj obdala slutnja, da se je morda res zgodilo, česar se je tako bala.

»Prižgi leščerbo!« ji je velel Brinšek, ko je zapazil, da je prišla iz kamrice, a Marjanico so zapustile skoro vse moči in opotekaje je stopila v izbo po luč. Zelo dolgo je trajalo, predno jo je prižgala, ker roke so se ji tresle, kot da je mrzlična.

»Sedaj pa pojdi spat!« ji je zapovedal Brinšek in odnesel luč v vežo, kjer je Marjanica zagledala ob svitu leščerbe blede lice Matjaža. Bil je zvezan na rokah in nogah in biriči, ki so ga nesli, so si brisali pot raz čelo in mrmrali nejasne besede.

Marjanici je ob pogledu na njega zastala vsa kri in brez moči se je naslonila ob zid.

Janez pa je stal na drugem koncu in upiral pogled v tla, kot da si ne upa pogledati nobenemu v obraz.

»Nesite ga v klet in zaprite z zaphom,« je dejal Brinšek. A takrat se mu je vrgla Marjanica okoli vratu in zaplakala...

»Oče, oče! Pustite ga, kaj vam je storil!«

Janeza je to tako presunilo, da je zbežal iz veže ven v noč in tudi biriči so ostali mirni.

»Marjanica,« je zavzdihnil Matjaž, ko jo je zagledal — »ako me kaj ljubiš, ne oklepaj se Brinška!« Nato je obrnil obraz v steno, da ne vidi mučnega prizora.

»Dekle, kaj ti je?« je začel nekoliko mirneje Brinšek, ker menda se je zasmilila celo njegovemu kamnitemu srcu. »Ti ne veš in ne razumeš, kaj je postava in Matjaž jo je kršil in zato se mora pokoriti s silo. Pojdi spat!«

»Samo ne denite ga v klet,« je prosila jecljaje — »tam je vse vlažno in mrzlo, bodite dobri, oče!«

»Denimo ga v veliko izbo, kjer bomo spali mi; zvezan nam ne bo ušel,« je nasvetoval eden izmed biričev in Marjanica ga je pogledala hvaležno, kot da ji je storil kako velikansko dobroto.

»Naj bo!« je privolil Brinšek, potem pa se je ozrl na Matjaža in mu zažugal — »ampak vreden nisi!«

Nato so ga odnesli v veliko izbo in Marjanica je odšla v kamrico in se je z ušesom naslonila na špranjo pri vratih.

Ko je čez malo časa potihnilo vse in se je čulo iz izbe, kjer sta spala Brinšek in žena, zateglo hropenje in smrčanje, je Marjanica zopet odprla vrata in se splazila oprezno, brez vsakega šuma do vrat, kjer so spali biriči in je ležal zvezan Matjaž. Vedela je, da se vrata ne zapahnejo in morejo biti zaprte le s kljuko, zato je počasi odprla in prav tako počasi tudi za seboj zaprla. Ko je bila v izbi, si je globoko oddahnila, a skoro si ni upala naprej, ker bila je tema ko v rogu. Bala se je, da ob kaj zadene ali prevrne in napravi ropot, ki bi zbudil še Brinška in tako je tipala počasi naprej, dokler se ni dotaknila nekoga, ki se je v hipu predramil in jo zgrabil s tako silo, da je skoro zaječala. Videč, da se ji je vsa nakana ponesrečila, se je prestrašila, da prvi hip niti ni mogla izpregovoriti.

»Pustite me, jaz sem,« je zavzdihnila naposled, nakar jo je birič res izpustil, a takoj napravil luč.

Še nekako zaspane so bile njegove oči, a vendar jo je gledal jezno in srdito, da se Marjanica ni upala ničesar izpregovoriti. Ko pa je zagledala na tleh Matjaža, še vedno tako zvezanega, ki je upiral vanjo tako hvaležno svoje oči, je dobila pogum in sklenila je pred biričem roki kakor k molitvi:

»Pustite me nekoliko pri njem!« je poprosila — »samo da nekoliko govorim z njim in takoj bom odšla!«

Medtem so se prebudili že tudi drugi trije biriči in so začudeno gledali, kaj se godi.

»Kaj pa hoče?« je povprašal eden.

»I no, dovolimo ji, da se malo z njim pogovori,« je dejal tisti, katerega je Marjanica tako lepo prosila in ji očitvidno ni mogel dreči te male prošnje.

»Pa luč ugasni, da bomo lahko spali,« je dejal eden — »pa ti pazi, da se ti ne izmuza, ker si dovolil, mene nič ne briga!«

»Razvežite mi roke!« je poprosil Matjaž s hripavim glasom, a birič je odkimal, primaknil klop za vrata in upihnil luč.

Marjanica je pokleknila poleg njega in ga pogladila po znojnem čelu, a govoriti ni mogla.

(Konec prih.)

Razširjajte „Slovenski Dom“.

* O ljudeh, starejših nego sto let. Francoski zdravnik dr. Marcel Labbé je pred kratkim objavil v listu »Minerva« spomine na razne stoletne ljudi. Tako na primer pripovedu Mentzellius zgodovino nekega 120 let starega moža, ki je imel še vse zobe in nenavadno goste lase. Neki 109letni Madžar je šel 48 kilometrov daleč peš, da se je dal preiskati v biharski bolnici. Angleški akrobat Henry Johnson je šele v starosti 98 let opustil svoje artistsko delovanje. Američan Raglon ki je umrl v starosti 114 let, je bil srečen mož tridesetletne žene. Francoz Franc Noaille je dosegel starost 119 let, je dobil sina, ko je slavil 100letnico svoje starosti. Lotrinški kirurg Politiman se je redno vsak večer napil in je umrl star 115 let. Anglež Brown, ki je umrl v starosti 120 let, si je izbral sledeči nagrobni napis: »Bil je vedno pijan, tako, da se ga je celo smrt bala. Šele ko je imel nekega dne »mačka«, je imela toliko poguma, da je prišla k njemu in ga ni več zapustila.«

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Anton Gutnik v Št. Vidu pri Ljubljani. Potrjujemo, da niste v nikaki zvezi z dopisi iz Št. Vida in da nam še nikoli niste poslali nobenega dopisa.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte „JUBILEJNICENIK“ zastoj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Delo in kratkočasje

nas nikdar ne smeta zapustiti tako popolnoma, da bi nam ne preostajalo nič časa za pobožnost, zbranost duha in za negovanje našega zdravja. Na ohranitev zdravja moramo vedno misliti že v korist svoje rodbine in svojih delavnih dolžnosti. Kakor vemo iz izkušnje, ni niti težko, se vedno ohraniti zdravega, ako je pri vseh pripetivših se neprilikah vedno pri roki dobro domače zdravilo, kakor je Fellerjev rastlinsko esenčni fluid z znamko »Elsafluid«.

SLADIN je znamka za **SLADNI ČAJ!**

Dr. pl. Trnkóczyja Sladni čaj je prazvir vseh sladnih izdelkov in da **kri, moč, zdravje**. Za **dojenčke** je Sladin kot redilno sredstvo **varuh otrok**. Za vsakega **bolnika** izvira **zdravja**. Da odraslim bolnim kakor zdravim okusen, redilni **zdravilni zajuterk**. Poraba Sladina **prihrani v gospodinjstvu** 50% na denarju, $\frac{2}{3}$ na mleku, polovico na sladkorju. Vse te **koristi** potrjujejo vsakdanja **zopetna** naročila. $\frac{1}{4}$ kg za 60 vin. se dobi tudi pri trgovcih. Po pošti 5 zavojev 4 K franko.

Glavne zaloge so v lekarnah Trnkóczy: na Dunaju, Josefstädterstrasse 25, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstrasse 109, v Gradcu, Sackstrasse 4, v Ljubljani, lekarna Trnkóczy zraven rotovža. — Žena lastnika te lekarne je vzgojila svojih 8 zdravih otrok s Sladinom.

Pozor! Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, velecleg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju **J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija štey. 123.** 84

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Razširjajte „Slovenski Dom!“

Advokat dr. Jos. Ažman

Nov odvetnik in zagovornik.

Ljubljana
Dunajska cesta 6/1.

Pri vratnih bolečinah, težavah, hripavosti, influenci, zaslezenju in praskanju v vratu se je izkazal za slez razkrajajočega, kašelj blažečega in antikataraličnega. Tudi pri drugih bolečinah je zanesljiv pomočnik. G. Matija Polster, Grubbach-Scharenstein, piše o tem: »Glavobol, protin in bodenje ter tudi druge težave, izkratka: vsako trpljenje mine, ako rabimo »Elsafluid«. Ako ti je slabo skoro do bljevanja, ako od hripavosti ne moreš govoriti in imaš »Elsafluid« pri rokah, je nezgoda kmalu odstranjena.« To ni samo lepo povedano, nego kakor smo se sami prepričali, resnično. Fellerjev fluid bi morali

naši bralci imeti vedno pripravljen, saj vendar stane 12 steklenic franko samo pet kron.

Tudi naša prebavila, naš želodec in črevo bi vedno morali ohraniti zdrava, in nam proti pomanjkanju teka, gorečici, zategenju, bljuvanju in napenjanju dobro služijo Fellerjeve odvajalne nabarbarske kroglice z znamko »Elsa kroglice«. Šest škatljic stane franko samo 4 K in se kakor fluid dobivajo pristne samo od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 318 (Hrvaško). Našim bralcem priporočamo, da imajo oboje vedno pri roki.

— — — — — be.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, 8. novembra 1913.

Dunaj: 81, 27, 56, 1, 42.

Dvignjene v sredo, dne 12. novembra 1913.

Gradec: 61, 5, 82, 87, 17.

Brno: 41, 81, 53, 18, 85.

**Gospodinjite
najceneje**

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega „pravega :Francka: z kavim mlinčkom“.

In zakaj?

Ker „pravi :Franck“

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pridedek.

img 87/25.6/8